

nogle principper og retninger, som det derefter er op til Folketinget via lovgivningen at udmønte.

Til § 59

Allerede i junigrundloven fra 1849 blev det slået fast, at folkekirkens forhold ordnes ved lov. Det afspejlede ønsket om den officielle danske kirkes frigørelse fra enevældestaten. Paragrafferne har tydeligt præg af at være overgangsbestemmelser, og det skyldes udelukkende interne kirkelige forhold, at der ikke for længst er sket en eller anden form for præcisering af forholdet mellem stat og kirke.

I forlængelse af forslaget om at udvide bestemmelsen om religionsfrihed med religionslighed foreslås en reel adskillelse mellem stat og kirke. Der er i denne forbindelse en række forhold, som skal afklares, og som må give anledning til grundige overvejelser.

For det første har folkekirken visse opgaver af ikke-kirkelig art (personbogføring og begravelsesvæsen). De skal overgå til staten, i praksis kommunen, hvilket kan klares uden større problemer. For det andet forvalter folkekirken betydelige kulturhistoriske værdier, som man ikke uden videre kan pålægge kirkens medlemmer at opretholde alene. Her skal der ske en klar afgrænsning, så kirkens medlemmer betaler præstelønninger m.v., mens staten overtager udgifterne til vedligeholdelse af gamle kirkebygninger m.v. For det tredje er der ganske udviklede mellemregnskaber såvel med hensyn til driftsregnskab som med hensyn til kapitalregnskab. Det kræver et betydeligt arbejde at foretage denne bodeling m.v. For det fjerde har folkekirken ikke noget repræsentativt organ, som umiddelbart kan overtage ledelsen af kirken med alt, hvad det indebærer. Men det vil det være op til kirkens medlemmer at finde ud af, når adskillelsen sker, idet det er medlemmerne, der alene har bestemmelsesretten til den tid.

Alle disse problemer kan ikke udredes fra den ene dag til den anden.

Den foreslåede paragraf vil være fremadrettet og er helt logisk, hvis man ønsker, at kirken skal være frigjort fra staten. Paragraffen betyder, at der indføres obligatorisk borgerlig ægteforening. Sidste punktum refererer til, at borgerlig ægteskabsmyndighed overhovedet ikke kan delegeres til religiøse samfund, sådan som det i dag i visse tilfælde sker til ikkeanerkendte trossamfund.

Men det forhindrer naturligvis hverken folkekirken eller andre religiøse samfund i, at de også som i dag lader et ægteskab blive »kirkeligt«² bekræftet, ud over at der foretages en borgerlig vielse.

Til §§ 60 og 61

I forhold til, at Færøerne og Grønland er en del af riget og på en række områder har særstatus, står der forbavsende lidt i den nuværende grundlov om forholdene for de to dele af riget. Omtale af de to dele af riget sker f.eks. i forbindelse med, at mandattallet i Folketinget nævnes, og i bestemmelserne om valg til Folketinget og valgretsalder. Det vil derfor i forbindelse med en grundlovsændring være logisk, at både Grønland og Færøerne får en stærkere placering i grundloven, herunder at deres selvstyre slås fast, og at der derudover også kommer bestemmelser om, hvordan Grønland og Færøerne kan frigøre sig fra rigsfællesskabet og træde helt ud, hvis de ønsker det.

Til § 62

Uændret.

Til § 63

Monarkiet er i alle henseender utidssvarende. Monarkiet er en anakronisme i et demokratisk samfund. Det eneste logiske i dag ville være at indføre republik. Men monarkiets afskaffelse er ikke særlig aktuell – ikke fordi det ikke ville være rigtigt, men fordi der i Danmark er en overvejende tilslutning til monarkiet. Afskaffelse af monarkiet er heller ikke væsentligt i forhold til en række andre spørgsmål, som er langt vigtigere i forbindelse med en ændring af grundloven.

Til gengæld er det aktuelt helt og aldeles at afpolitiserer monarkiet – en afpolitisering, der i et vist omfang er sket reelt, men ikke formelt.

Alle rester af politiske funktioner, som monarkiet fortsat har, skal fjernes. Det indebærer en afskaffelse af de såkaldte dronningerunder, monarkens deltagelse i statsrådet og nødvendigheden af, at monarken underskriver love.

De nuværende dronningerunder er ren symbolik og udtryk for en overlevering fra en ellers svunden tid. Statsrådet med monarken for bordenden er i dag også reelt en anakronisme. I statsrådet fremlægger de enkelte ministre de lovforslag, som vedkommende ministre vil fremsætte i Folketinget.

Der er også al mulig grund til at ændre arvefølgen, som er beskrevet i tronfølgeoven, som statsretsligt er forbundet med grundloven, idet den ikke kan ændres undtagen ved en grundlovsprocedure om grundlovsændringer.

Sverige kan også være et udmærket forbillede, når det gælder »arveret til tronen«. Bestemmelserne i den nuværende tronfølgeoven om mænds arveret forud for kvinder strider naturligvis imod enhver nutidig opfattelse af kønnenes ligeberettigelse. Derfor skal tronføl-